

Tisková zpráva

Veřejnost o vývoji spotřeby elektrické energie a možnostech nahrazení klasických zdrojů při její výrobě – červenec 2021

- ⊙ Téměř tříčtvrtinová většina Čechů předpokládá do budoucna zvyšování spotřeby elektrické energie v ČR.
- ⊙ V otázce, zda je možné nahradit výrobu elektrické energie z klasických zdrojů výrobou elektrické energie z větrné energie, slunečního záření nebo ze spalování biomasy, je česká veřejnost rozpolcena.

Zpracovali:

Jan Červenka, Martin Ďurďovič

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586

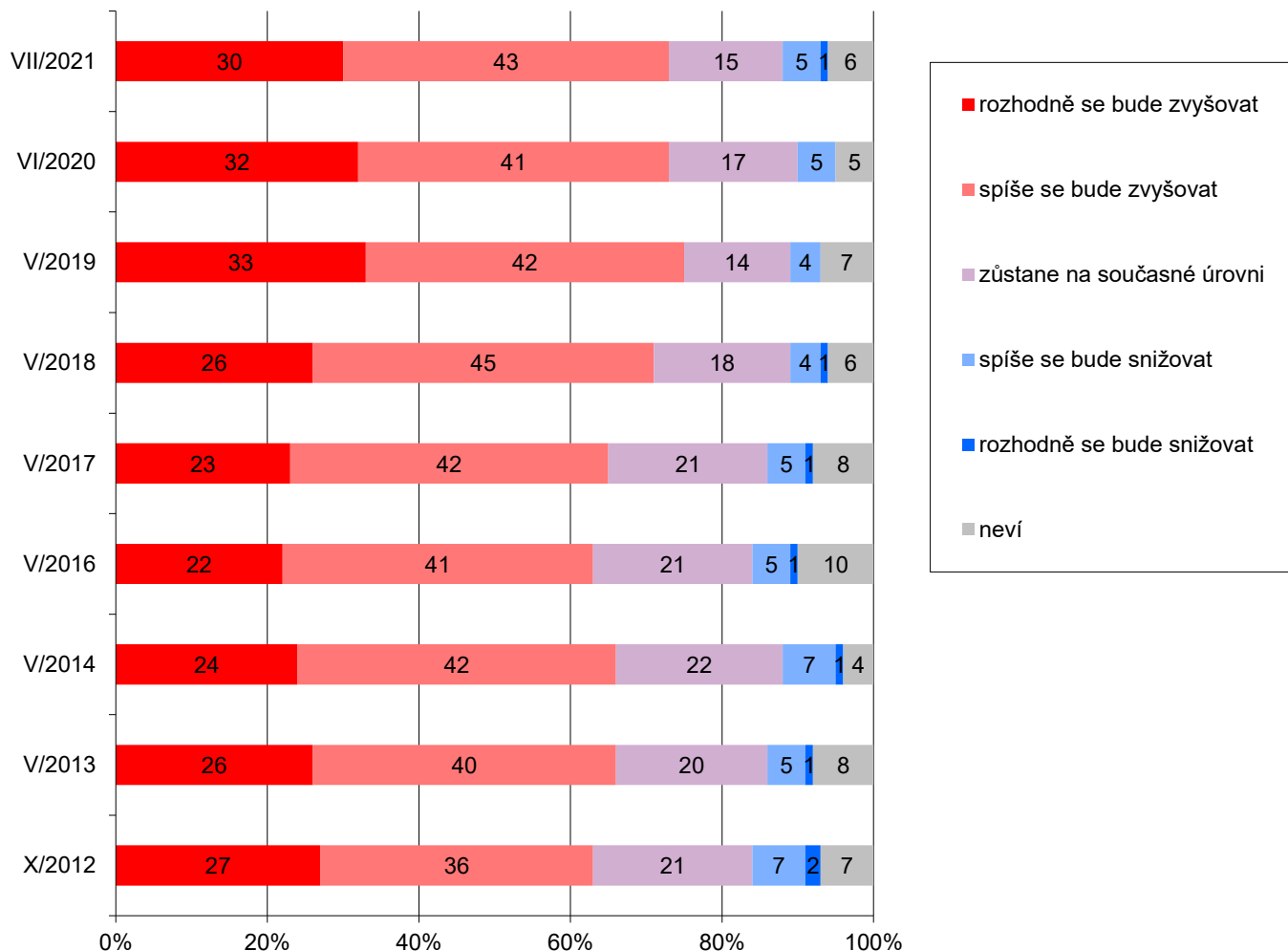
V červenci 2021 byl do pravidelného výzkumu Naše společnost zařazen blok otázek věnovaných problematice energetiky. Výzkum se zabýval tím, jak se bude do budoucna vyvíjet spotřeba elektrické energie u nás a zda je či není možné nahradit výrobu elektrické energie z klasických zdrojů alternativními zdroji.

Pokud jde o názory na to, jak se do budoucna bude vyvíjet spotřeba elektrické energie v České republice¹ (viz graf 1), téměř tříčtvrtinová většina (73 %) občanů se kloní k názoru, že spotřeba bude narůstat, přičemž 30 % dotázaných si to myslí „rozhodně“ a 43 % „spíše“. 15 % veřejnosti se domnívá, že spotřeba elektrické energie zůstane v budoucnu na současné úrovni. Pouze 6 % respondentů v šetření uvedlo, že spotřeba elektrické energie se bude do budoucna snižovat, v tom 5 % zvolilo variantu „spíše snižovat“ a 1 % „rozhodně snižovat“. 6 % dotázaných se v tomto ohledu nedokázalo vyjádřit a zvolilo odpověď „nevím“. V porovnání s předchozím výzkumem se rozložení názorů statisticky významně neposunulo, v porovnání se všemi výzkumy od roku 2012 do roku 2017 přitom můžeme vidět statisticky významné zvýšení podílu těch, kdo si myslí, že se spotřeba elektrické energie do budoucna bude zvyšovat (nárůst o 8 procentních bodů oproti roku 2017), přičemž zvýšení zaznamenal primárně podíl těch, kdo předpokládají, že spotřeba elektrické energie se do budoucna bude „rozhodně zvyšovat“ (o 7 procentních bodů oproti roku 2017).

Analýza ukázala jen málo statisticky významných rozdílů v názorech na další vývoj spotřeby elektrické energie v ČR. Při zanedbání podílu odpovědi „nevím“, který se v některých případech mezi jednotlivými skupinami lišil, se významnější rozdíly mezi jednotlivými sociodemografickými skupinami objevovaly jen sporadicky. Z hlediska věku se objevil zvýšený podíl odpovědi „spíše se bude snižovat“ u nejmladších dotázaných ve věku 15 až 19 let, respondenti ve věku od 20 do 29 let častěji uváděli variantu „rozhodně se bude zvyšovat“ a naopak méně často odpovídali „spíše se bude zvyšovat“. Vyšší podíl těch, kdo si myslí, že se do budoucna spotřeba elektrické energie bude snižovat, se objevil mezi dotázanými z Moravy a zvláště pak z Moravskoslezského kraje a kraje Vysočiny, ale i z Královéhradeckého kraje. Poněkud nižší podíl předpokládaného zvyšování spotřeby a zvýšený podíl zachování současného stavu či podíl odpovědi „spíše se sníží“ šetření ukázalo mezi nižšími odbornými pracovníky.

¹ Znění otázky: „Myslíte si, že se do budoucna spotřeba elektrické energie u nás bude zvyšovat, zůstane na současné úrovni, nebo se bude snižovat? Rozhodně se bude zvyšovat, spíše se bude zvyšovat, zůstane na současné úrovni, spíše se bude snižovat, rozhodně se bude snižovat.“

Graf 1: Předpokládaný trend vývoje spotřeby elektrické energie v ČR (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

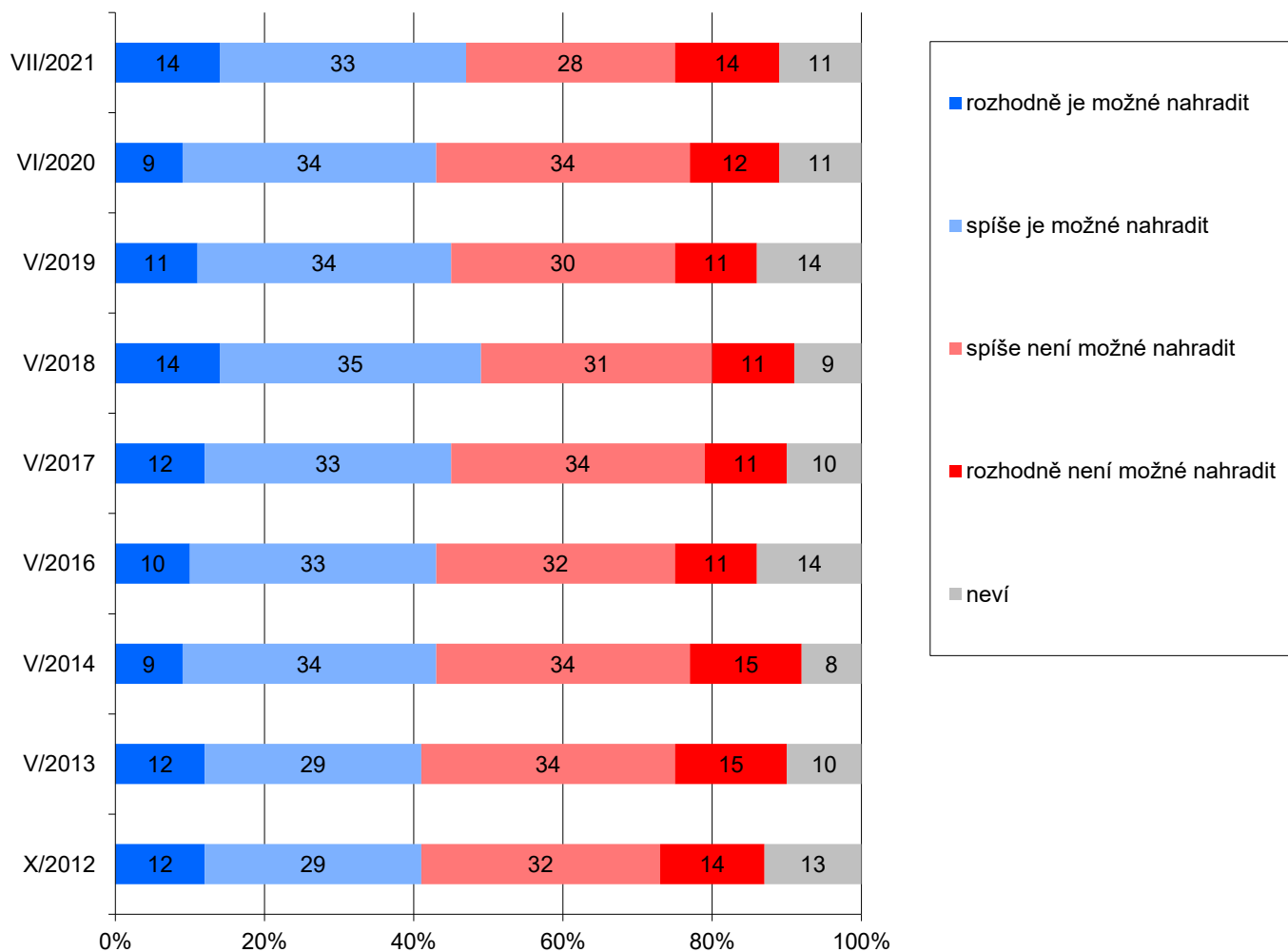
V otázce, zda je možné nahradit výrobu elektrické energie z klasických zdrojů, jako jsou tepelné elektrárny spalující uhlí nebo plyn, jaderné elektrárny či velké přehradní vodní elektrárny, výrobou elektrické energie z větrné energie, slunečního záření nebo ze spalování biomasy,² je česká veřejnost rozdělena (viz graf 2). Mínění o nahraditelnosti klasických zdrojů v šetření vyjádřila necelá polovina (47 %) oslovených, v tom 14 % je o tom rozhodně přesvědčeno a 33 % si to myslí „spíše“. Naopak více než dvě pětiny (42 %) občanů ve výzkumu vyjádřily opačný názor, že klasické zdroje nahradit nelze, v tom 28 % si to myslí „spíše“ a 14 % „rozhodně“. Zbýlých 11 % respondentů zůstalo nerozhodných. Časové srovnání ukazuje, že v aktuálním šetření mírně (o čtyři procentní body) vzrostl podíl těch, kdo jsou toho názoru, že klasické zdroje mohou být nahrazeny alternativními zdroji při výrobě elektrické energie, při stejném velkém poklesu podílu opačného mínění. Rozložení názorů na danou otázku se tak v podstatě vrátilo do podoby, jakou ukazovalo šetření v roce 2018, kdy byl podíl názoru ve prospěch nahraditelnosti klasických zdrojů nejvyšší.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že poněkud skeptičtější se k možnosti nahrazení klasických zdrojů výroby elektrické energie výrobou elektrické energie z tzv. obnovitelných zdrojů staví Moravané a obyvatelé Královéhradeckého či

² Znění otázky: „Myslíte si, že je možné nahradit výrobu elektrické energie z klasických zdrojů (jako jsou tepelné elektrárny spalující uhlí nebo plyn, jaderné elektrárny či velké přehradní vodní elektrárny) výrobou elektrické energie z větru, slunečního záření a ze spalování tzv. biomasy? Rozhodně je možné nahradit, spíše je možné nahradit, spíše není možné nahradit, rozhodně není možné nahradit.“

Jihomoravského kraje, lidé, kteří se politicky řadí jednoznačně na leviči nebo do pravého středu, ti, kdo si myslí, že by se podíl výroby elektřiny z jádra měl do budoucna zvyšovat, a stoupenci výstavby nového bloku JE Dukovany. Naopak poněkud optimističtějšími v tomto ohledu jsou obyvatelé Čech obecně, ale zejména Středočeského a Plzeňského kraje, respondenti, kteří se politicky hlásí jednoznačně na pravici, ti, kdo by si přáli snížení podílu jádra na výrobě elektřiny, a ti, kdo jsou rozhodně proti výstavbě nového bloku v Dukovanech.

Graf 2: Je možné nahradit výrobu elektrické energie z klasických zdrojů? (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Naše společnost, v20-07
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	26. 6. - 11. 7. 2021
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, věk X vzdělání, věk X velikost místa bydliště
Zdroj dat pro kvótní výběr a převážení:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	904
Počet tazatelů:	139
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	OE.51, OE.52
Kód tiskové zprávy:	oe211119a
Zveřejněno dne:	19. listopadu 2021
Zpracovali:	Jan Červenka, Martin Ďurďovič

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Systémy pro jadernou energetiku“ a výzkumného tématu „Sociální aspekty jaderné energetiky“. |